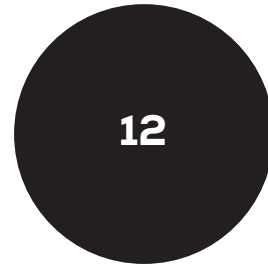

INSTYTUT
KULTURY
POLSKIEJ

Widok. Teorie i praktyki kultury wizualnej.

tytuł:

Gest wobec obrazu fotograficznego. Sympozjum performatywne

autor:

Krzysztof Pijarski

źródło:

„Widok. Teorie i praktyki kultury wizualnej” 12 (2015)

odsyłacz:

<http://pismowidok.org/index.php/one/article/view/388/718>

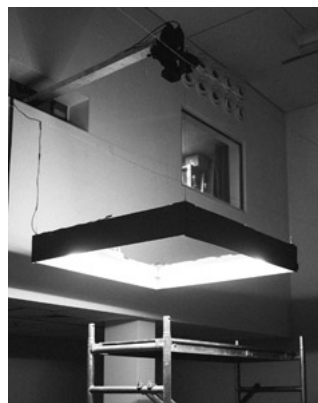
wydawca:

Instytut Badań Literackich PAN
Instytut Kultury Polskiej UW
Widok. Fundacja Kultury Wizualnej

Gest wobec obrazu fotograficznego. Sympozjum performatywne

Nasz cel: zbadanie, opisanie, a przede wszystkim „pokazanie” wizualnych i praktycznych sposobów formułowania myśli; pokazanie pracy wyobraźni i umysłu krytycznego, wyrażających się w obrazach fotograficznych.

Aby pokazać wyobraźnię w działaniu, należało przełamać, a przynajmniej przekształcić konwencję tradycyjnej konferencji naukowej. W miejsce sytuacji, w której prelegent, oddzielony od widowni, dzieli się uprzednio wyprodukowaną wiedzą, sympozjum performatywne zaproponowało serię spotkań kilku osób – artystów i teoretyków – nad fotografiami w dowolnych formatach, książkami lub stykówkami w celu ich „odkrycia” – dla siebie nawzajem i dla zebranej widowni. Sposobem owego odkrywania obrazów była nie tylko dyskusja, lecz przede wszystkim wymiana gestów: wskazanie palcem, zestawianie, kadrowanie, zapisywanie, zarysowywanie itd. A więc cały repertuar reakcji wobec obrazów, jakim dysponuje ciało. Taka formuła wynikała z założenia, że osobami, które najsprawniej „myślą” obrazami i za pomocą obrazów, są artyści. Dlatego też artyści właśnie byli w centrum uwagi – nie jako przedmiot dyskursu, lecz jako partnerzy w dialogu wobec konkretnych fotografii, książek i obiektów fotograficznych.

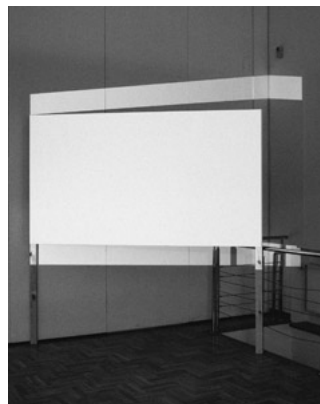

Kluczowa wydaje się scenografia tych spotkań: odbywały się one przy okrągłym stole, ustawionym na kwadratowym podium, z luźno zorganizowaną widownią (z wygodnymi siedziskami). Spotkania były rejestrowane kamerą wysokiej jakości, umieszczoną pionowo nad stołem. Oko kamery nie rejestrowało twarzy uczestników „panelu”, lecz ich dłonie oraz fotografie, o których rozmawiali. Obraz zaś był rzutowany na wolnostojący ekran umieszczony w sali w taki sposób, żeby doprowadzić do swoistej „separacji uwagi”: zebrani widzowie, zajmując przestrzeń między podium a ekranem i wsłuchując się w głosy uczestników, mogli albo dokładnie śledzić choreografię gestów, pracę dłoni wobec obrazów „zaludniających” płaszczyznę

stołu, albo przyglądać się „na żywo” przebiegowi dialogu na podeście, który jednak pozostawał dla nich niedostępny – rozmówcy byli nie tylko „wywyższeni”, ale przede wszystkim siedzieli odwróceny plecami do widowni.

W ramach sympozjum Aneta Grzeszykowska i Jan Smaga rozmawiali o cyklu fotografii *Archiwum prywatne* z literaturoznawczynią, krytyczką i teoretyczką kultury Katarzyną Bojarską; Elżbieta Janicka i Wojciech Wilczyk wdali się w dyskusję o projekcie, *Inne miasto*, z Waldemarem Baraniewskim, historykiem sztuki i znawcą spraw warszawskich; a Michał Kaczyński i Łukasz Gorczyca wystąpili w roli twórców książki artystycznej, *d.o.m. polski*, by poddać ją refleksji wspólnie z Pawłem Szypulskim, kolekcjonerem książek fotograficznych i kuratorem; awangardowa reżyserka, dramaturżka i teoretyczka Weronika Szczawińska pochyliła się nad cyklem prac *Koleżanki i koledzy* Pawła Bownika w dialogu z artystą; reżyser, teoretyk kultury i filozof Kuba Mikurda wraz z Nicolasem Grosppierre'em wprowadził w ruch jego obiekty fotograficzne (nie tylko w sensie ruchu myśli), a Joanna Kinowska, kuratorka i historyczka fotografii, rozmawiała z Rafałem Milachem i Anną Nałęczą-Milach o ich wspólnej pracy nad medium książki fotograficznej.

Rzecz jasna nie chodziło wyłącznie o wymyślenie „nowej” formuły sympozjum – naszym celem nie była efektowność. Raczej wynikała ona bezpośrednio ze sposobów formułowania wypowiedzi przez zaproszonych artystów i miała za zadanie w tym samym stopniu wydobyć zapoznany aspekt naszej relacji do obrazów, co wskazać na tryby produkcji artystycznej, które wyraźnie podkreślają materialny aspekt obrazu fotograficznego i wychodzą poza oparte na refleksie sprzężenie oka z migawką aparatu. „Myślenie obrazem” zaproszonych artystów polega między innymi na tym, że rozciągają oni „decydujący moment” na cały proces pracy nad obrazem, dzięki czemu są w stanie nadać swoim pracom odpowiednią „gęstość” – taką gęstość, którą niełatwo przełożyć na język dyskursu.

[Tekst programowy sympozjum został nieznacznie zmieniony]

**sympozjum odbyło się w dniach 21-22 października 2013 w Zachęcie
Narodowej Galerii Sztuki, w ramach festiwalu Warsaw Photo Days 2013
(<http://warsawphotodays.com>)**

Gest wobec obrazu fotograficznego. Sympozjum performatywne

kurator

Krzysztof Pijarski

produkcja

Związek Polskich Artystów Fotografików
Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa Telewizyjna i Teatralna im. L. Schillera w Łodzi

publikacja

Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa Telewizyjna i Teatralna im. L. Schillera w Łodzi

partner projektu

Zachęta Narodowa Galeria Sztuki

uczestnicy (w kolejności wystąpienia)

Anna Nałęcka i Rafał Milach / Joanna Kinowska
Bownik / Weronika Szczawińska
Aneta Grzeszykowska i Jan Smaga / Katarzyna Bojarska
Nicolas Groszperre / Kuba Mikurda
Łukasz Gorczyca i Michał Kaczyński / Paweł Szypulski
Elżbieta Janicka i Wojciech Wilczyk / Waldemar Baraniewski

kamery / światło

Karolina Zielińska
Adam Romanowski

budowa scenografii

Andrzej Bialik

dźwięk

Krzysztof Boguszewski

Przekład na język angielski

Paulina Schlosser
Marta Skotnicka

transkrypcje rozmów

Aleksandra Chciuk
Małgorzata Grygierczyk
Katarzyna Iwańska
Martyna Rudnicka
Joanna Wlazlak
Marta Zgierska

szczególne podziękowania zechcą przyjąć

Elżbieta Protakiewicz
Hanna Wróblewska
Katarzyna Majak
Jolanta Rycerska
i wszyscy uczestnicy rozmów